

# รายงานการศึกษา

ทัศนคติ การใช้ประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการป่าชุมชน  
กรณีศึกษา ป่าชุมชนโคกใหญ่ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

A case study of Khok Yai Community Forest,  
Amphoe Wapipathum, Changwat Mahasarakham.

โดย

นายสำราญ พลราช

นักวิชาการป่าไม้ 4

สำนักงานป่าไม้จังหวัดนครราชสีมา

ประจำปีงบประมาณ 2544

## บทคัดย่อ

การศึกษาทัศนคติ การใช้ประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการป่าชุมชน กรณีศึกษาป่าชุมชนชนโลกใหญ่ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม ตลอดจนการศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของราษฎร 20 หมู่บ้านรอบป่าชุมชนชนโลกใหญ่ โดยการสอบถามหัวหน้าครัวเรือนหรือสมาชิกคนใดคนหนึ่งในครัวเรือน โดยการสุ่มตัวอย่างจำนวน 323 ครัวเรือน ตามแบบสอบถามที่สร้างขึ้น และประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC<sup>+</sup> สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการป่าชุมชน กับปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าไคแอสควร์ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 55.7 เพศชาย ร้อยละ 44.3 มีอายุระหว่าง 41-60 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา สถานภาพสมรสแล้ว จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-6 คน มีอาชีพเกี่ยวกับการเกษตรกรรมเป็นหลัก มีรายได้ระหว่าง 10,001-30,000 บาท โดยมีรายได้เฉลี่ย 23,860 บาท ด้านการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน ส่วนใหญ่เป็นการเก็บหาของป่า คือ เห็ดกินได้ พืชอาหาร และไข่ของแมลง โดยมีข้อจำกัดการใช้ประโยชน์ที่สำคัญคือ บุคคลภายนอกเข้ามาใช้ประโยชน์ กิจกรรมที่ราษฎรมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ตั้งไว้ และกิจกรรมที่ไม่มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การบริหารงบประมาณ

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการป่าชุมชน พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ รายได้จากป่าชุมชน ตำแหน่งในการจัดการป่าชุมชน และการพบปะเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์ได้แก่ ระดับการศึกษา และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ดังนั้น การจะให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการป่าชุมชนมากขึ้น เจ้าหน้าที่ป่าไม้ จึงควรออกเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข่าวสารด้านการป่าไม้ให้ครอบคลุมราษฎรกลุ่มต่างๆ ให้มาก ที่สุด เมื่อราษฎรมีความรู้ความเข้าใจแล้วย่อมจะให้ความร่วมมือ อันจะทำให้การจัดการป่าชุมชนมีความยั่งยืนตลอดไป